

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง ได้นำแนวคิดขององค์การอาหารและการเกษตร แห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และโครงการ สิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้ สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้อง กับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของ เกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้ เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกร มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินระนอง

กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-2
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-2
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-4
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-8
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-5

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
เอกสารอ้างอิง	อ

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดระนอง	2-3
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง	2-5
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง ปี 2565	2-8
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง ปี 2565	2-8
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง ปี 2565	2-10
3-1	สมบัติดิน ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง	6-5
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567	7-4
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-6
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง แผน 4 ปี (พ.ศ. 2567-2570)	7-7

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-4
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง	2-1
2-2	สมุดลของน้ำเพื่อการเกษตรจังหวัดระนอง	2-4
2-3	สภาพการใช้ที่ดินตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง	2-7
3-1	ทรัพยากรดินตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง	3-6
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง	4-4
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง	4-5
6-1	เขตการใช้ที่ดินตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง	6-6

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566 ถึง 30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวน ประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและ สหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของ เนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนา ของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากร ของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับ แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับ

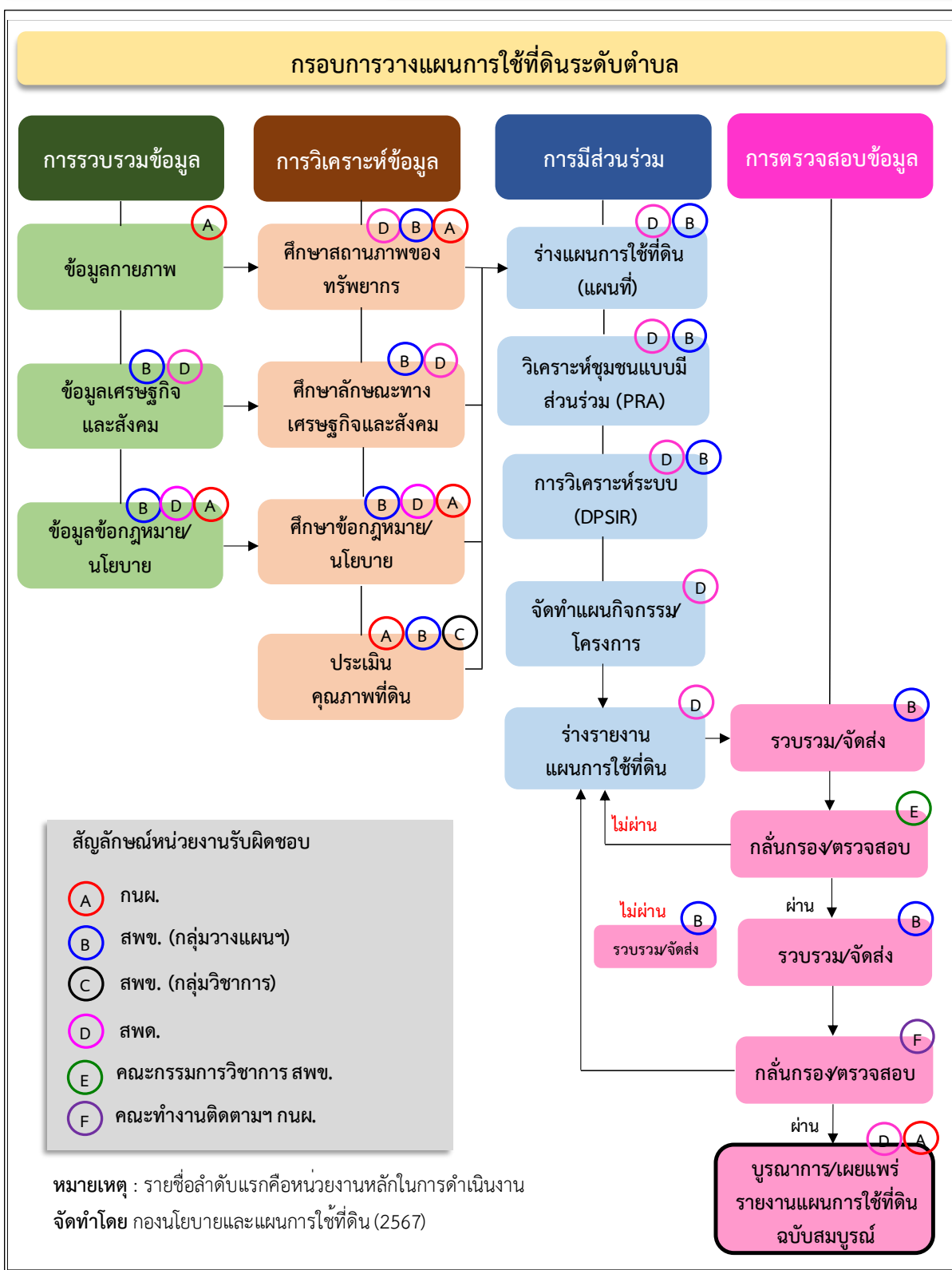

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“บางหินน่าอยู่ การคมนาคมสะดวก เศรษฐกิจดี มีความรู้ทันสมัย ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสาร กว้างไกล ใส่ใจบริการประชาชน รักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม”

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

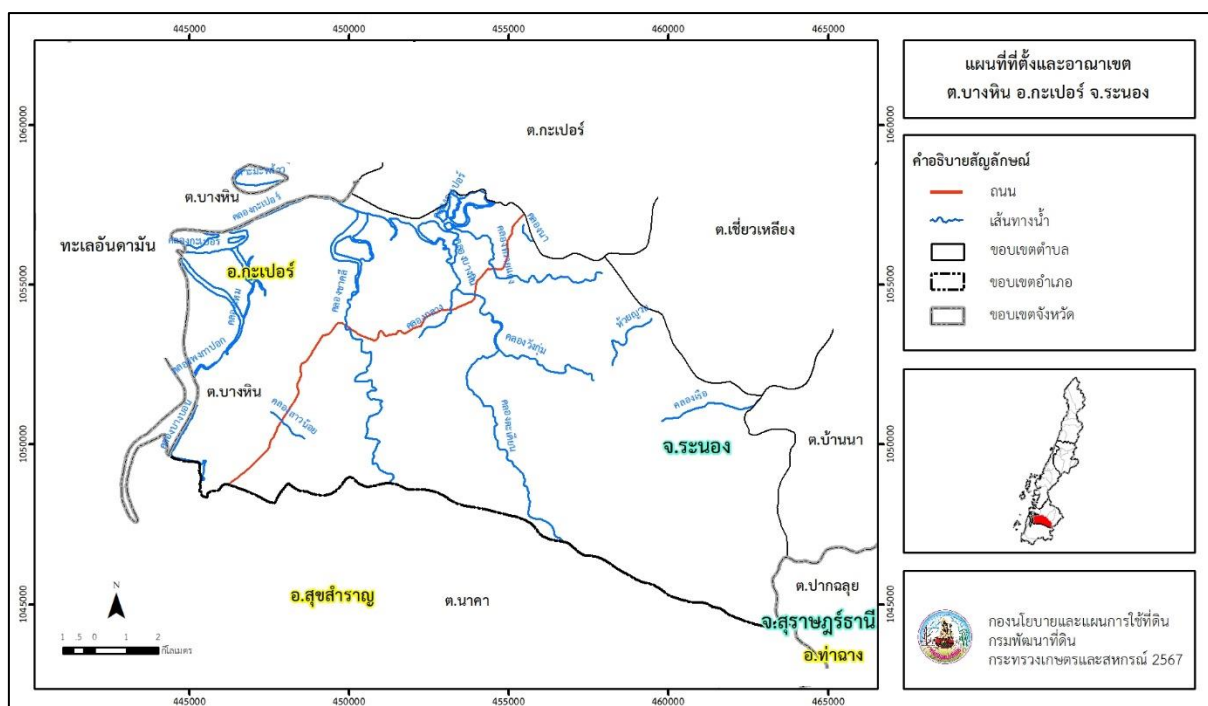
บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอกะเปอร์ มีพื้นที่ประมาณ 163.81 ตารางกิโลเมตร หรือ 102,379 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ทะเลอันดามัน และตำบลกะเปอร์ อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลนาคา อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง และตำบลปากฉลุย อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลเขี้ยวเหลียง ตำบลบ้านนา อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง และตำบลปากฉลุย อำเภอกำแพง จังหวัดสุราษฎร์ธานี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ทะเลอันดามัน

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 5 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านชาคลี

หมู่ที่ 4 บ้านวังกุ่ม

หมู่ที่ 2 บ้านบางหิน

หมู่ที่ 5 บ้านคลองทราย

หมู่ที่ 3 บ้านตะเคียนงาม

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาสูงทางทิศตะวันออกและทิศใต้ของพื้นที่ตำบล ส่วนบริเวณทางทิศเหนือและตะวันออกมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบหรือค่อนข้างราบเรียบเป็นส่วนใหญ่ และมีบางส่วนที่เป็นเกาะ ซึ่งเป็นเกาะที่อยู่ในพื้นที่อุทยานแหลมสน เช่น เกาะเปียนน้ำน้อย เกาะเปียนน้ำใหญ่ เกาะเทา เกาะมะพร้าว เป็นต้น และมีลำคลองที่สำคัญ ได้แก่ คลองเกาะเปอร์ คลองตะเคียนงาม คลองบางหิน คลองวังกุ่ม คลองชาคลี คลองเหม และคลองทรายแดง

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ.2537-2566) พบว่า ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 34.6 องศาเซลเซียส ในเดือนมีนาคม และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.4 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 4,272.0 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 200 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดในเดือนสิงหาคม มีปริมาณฝน 752.4 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 26 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2537-2566) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดระนอง ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนมีนาคมถึงปลายเดือนธันวาคม

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนเมษายนถึงปลายเดือนพฤศจิกายน

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนธันวาคม ถึงกลางเดือนมีนาคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

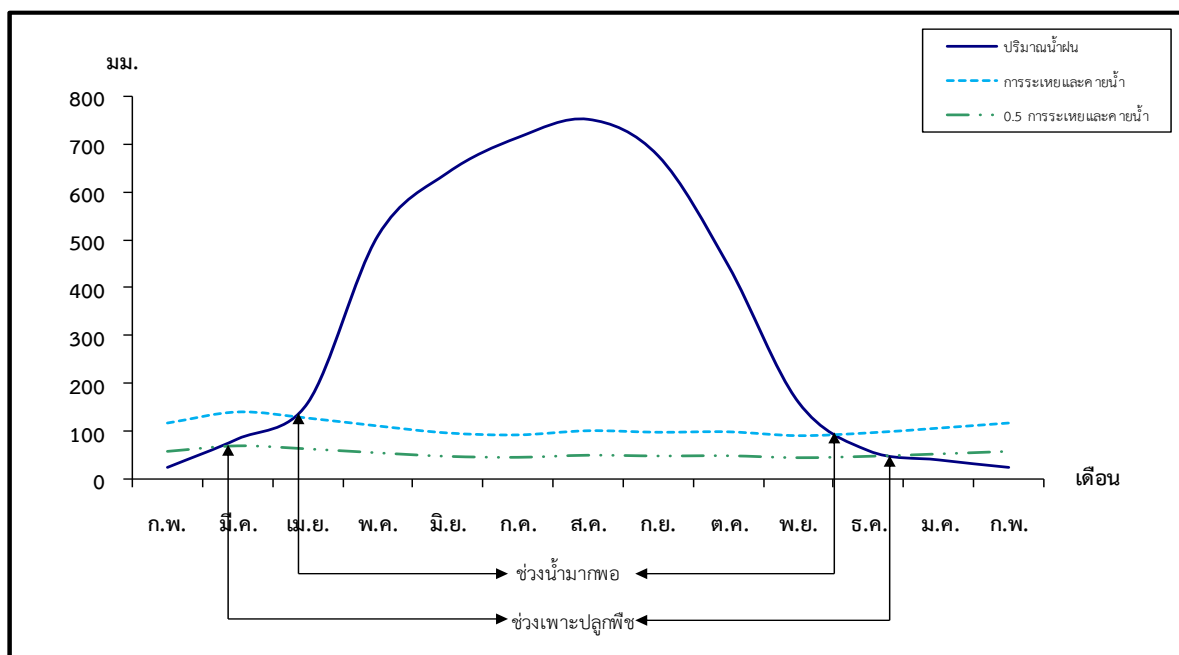
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดระนอง¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ² (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	22.4	32.4	26.9	72.0	40.8	5.0	107.9	38.1
ก.พ.	22.7	33.7	27.7	70.0	25.2	4.5	118.2	24.2
มี.ค.	23.7	34.6	28.6	71.0	84.6	7.7	140.4	73.1
เม.ย.	24.8	34.4	28.8	76.0	159.8	13.4	128.1	118.9
พ.ค.	24.9	32.6	28.0	82.0	508.8	23.8	112.2	175.9
มิ.ย.	24.6	31.4	27.4	84.0	641.2	24.0	98.1	189.1
ก.ค.	24.4	30.9	27.1	84.0	714.5	25.8	94.2	196.4
ส.ค.	24.4	30.8	27.0	85.0	752.4	26.0	102.6	200.2
ก.ย.	24.0	30.6	26.7	85.0	676.1	24.0	99.6	192.6
ต.ค.	23.8	31.1	26.7	85.0	447.0	23.3	100.4	169.7
พ.ย.	23.5	31.4	26.8	81.0	161.5	15.2	92.7	119.8
ธ.ค.	22.8	31.5	26.6	75.0	60.1	8.0	98.3	54.3
เฉลี่ย	23.8	32.1	27.4	79.2	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	4,272.0	200.7	1,292.8	1,552.3

หมายเหตุ: ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

²จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

หมายเหตุ: ใช้ข้อมูลปริมาณน้ำฝน 13 เดือน เพราะสามารถแสดงให้เห็นความต่อเนื่องของข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดระนอง

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567) พบว่าสภาพการใช้ที่ดินตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2567) ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 854 ไร่ หรือร้อยละ 0.85 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ หมู่บ้านบนพื้นราบ ถนน และสถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ เป็นต้น

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 22,602 ไร่ หรือร้อยละ 22.61 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 38 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว
- 2) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 20,905 ไร่ หรือร้อยละ 20.91 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม เป็นต้น
- 3) ไม้ผล มีเนื้อที่ 309 ไร่ หรือร้อยละ 0.31 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม มะม่วงหิมพานต์ และส้ม/ทุเรียน เป็นต้น
- 4) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 1,350 ไร่ หรือร้อยละ 1.35 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง และสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 71,889 ไร่ หรือร้อยละ 71.90 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ป่าไม้ผลัดใบสมบูรณ์ ป่าชายเลนสมบูรณ์ และป่าไม้ผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 4,532 ไร่ หรือร้อยละ 4.54 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง และบ่อน้ำในไร่นา

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 103 ไร่ หรือร้อยละ 0.10 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ และทุ่งหญ้าธรรมชาติ

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	854	0.85
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	600	0.60
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	101	0.10
U405	ถนน	120	0.12
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	30	0.03
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮาส์	3	-
A	พื้นที่เกษตรกรรม	22,602	22.61
A101	นาข้าว	38	0.04
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	352	0.35
A301	ไม้ยืนต้นผสม	26	0.03
A302	ยางพารา	12,681	12.68
A302/A303	ยางพารา/ปาล์มน้ำมัน	32	0.03
A302/A312	ยางพารา/กาแฟ	46	0.05
A302/A419	ยางพารา/มังคุด	8	0.01
A303	ปาล์มน้ำมัน	7,623	7.63
A303/A317	ปาล์มน้ำมัน/หมาก	4	-
A303/A401	ปาล์มน้ำมัน/ไม้ผลผสม	49	0.05
A303/A405	ปาล์มน้ำมัน/มะพร้าว	34	0.03
A303/A411	ปาล์มน้ำมัน/กล้วย	12	0.01
A303/A419	ปาล์มน้ำมัน/มังคุด	3	-

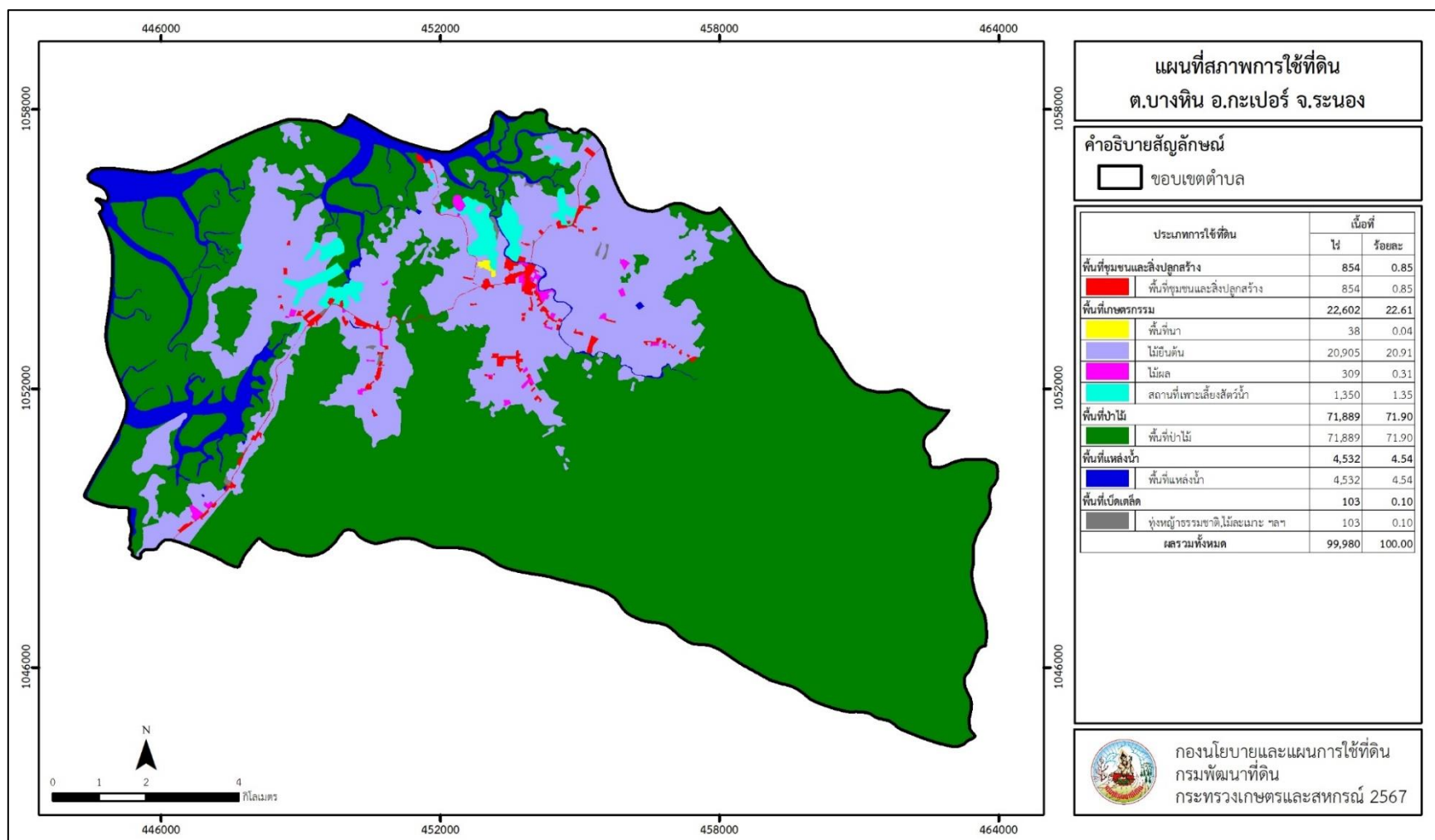
A312 กาแฟ 7 0.01

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A312/A401	กาแฟ/ไม้ผลผสม	9	0.01
A317/A405	หมาก/มะพร้าว	4	-
A317/A420	หมาก/กลางสาด ลองกอง	15	0.02
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	2	-
A401	ไม้ผลผสม	229	0.23
A402/A403	ส้ม/ทุเรียน	11	0.01
A403	ทุเรียน	6	0.01
A403/A411	ทุเรียน/กล้วย	6	0.01
A405	มะพร้าว	4	-
A405/A419	มะพร้าว/มังคุด	7	0.01
A408	มะม่วงหิมพานต์	42	0.04
A411	กล้วย	2	-
A900	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง	34	0.03
A903	สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง	1,316	1.32
F	พื้นที่ป่าไม้	71,889	71.90
F100	ป่าไม้ผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	204	0.20
F101	ป่าไม้ผลัดใบสมบูรณ์	64,002	64.02
F301	ป่าชายเลนสมบูรณ์	7,683	7.68
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	103	0.10
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	9	0.01
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	94	0.09
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	4,532	4.54
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	4,507	4.51
W202	บ่อน้ำในไร่นา	25	0.03
ผลรวมทั้งหมด		99,980	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดินตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลบางหินมีประชากรรวม 4,447 คน แยกเป็นชาย 2,299 คน เป็นหญิง 2,148 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 50.23 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,757 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 853 ครัวเรือน หรือร้อยละ 48.55 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 904 ครัวเรือน หรือร้อยละ 51.45 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลบางหิน	1,757	2,299	2,148	4,447
หมู่ 1 ซาคลี	460	598	526	1,124
หมู่ 2 บางหิน	501	612	636	1,248
หมู่ 3 ตะเคียนงาม	332	456	407	863
หมู่ 4 วังกุ่ม	202	289	266	555
หมู่ 5 คลองทราย	262	344	313	657

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือน ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	1,757	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	853	48.55
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	904	51.45

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง มีพื้นที่รวมทั้งหมด 99,980 ไร่ และมีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,757 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-3) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 33.84 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบล มีพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด 22,602 ไร่ หรือร้อยละ 22.61 ของเนื้อที่ทั้งหมด และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 26.50 ไร่ (เนื้อที่ของตำบลรวมต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด)

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 853 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกยางพารา และปาล์มน้ำมัน ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม นอกจากนี้ประชากรยังประกอบอาชีพค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ บางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมการพัฒนาชุมชน ปี 2565 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 149,347 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 53,695 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 108,027 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 38,839 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 41,320 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 14,856 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลบางหิน	110,224	21,711	10,212	7,200	149,347	53,695	108,027	38,839
หมู่ 1 ชาคลี	101,363	20,194	7,843	9,874	139,273	48,217	108,534	37,575
หมู่ 2 บางหิน	144,557	28,150	12,161	6,694	191,563	68,032	112,800	40,060
หมู่ 3 ตะเคียนงาม	86,753	25,281	9,974	4,093	126,101	48,377	113,725	43,629
หมู่ 4 วังกุ่ม	91,333	15,710	6,730	14,116	127,889	42,630	110,886	36,962
หมู่ 5 คลองทราย	111,035	12,209	13,607	2,923	139,774	53,213	88,604	33,733

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ ได้แก่

- (1) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองนาคา เนื้อที่ 59,784 ไร่
- (2) เขตเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองย่น เนื้อที่ 2 ไร่
- (3) พื้นที่เตรียมการประกาศเขตห้ามล่าสัตว์ป่าป่าเลนคลองม่วงกลวง เนื้อที่ 18,157 ไร่
- (4) เขตอุทยานแห่งชาติแหลมสน เนื้อที่ 1,768 ไร่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วยเขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

- (1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 23,724 ไร่
- (2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 14,278 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- 1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1A เนื้อที่ 34,124 ไร่
- 2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1B เนื้อที่ 130 ไร่
- 3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 13,416 ไร่
- 4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 16,279 ไร่
- 5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 17,790 ไร่
- 6) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 18,241 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่าในพื้นที่ตำบลบางหิน มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2537-2566) มีปริมาณน้ำฝนรวม 4,272.0 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลบางหิน มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองกลาง คลองกะเปอร์ คลองซาคี คลองตะเคียน คลองตะเคียนงาม คลองทรายแดง คลองทุ่งใหญ่ คลองนา คลองบางบอน คลองบางหิน คลองพังกาปก คลองเรือ คลองวังกุ่ม คลองสาวน้อย คลองเหม และ ห้วยญวน

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลบางหิน มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 21 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 14 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 3 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 1 หน่วยแผนที่ดิน คือ หน่วยแผนที่ดิน Tkt-sicA ชุดดินตะกั่วทุ่ง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 16,905 ไร่ หรือร้อยละ 16.51 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 13 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Klt-clB ชุดดินคลองเต้ง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,339 ไร่ หรือร้อยละ 1.31 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Klt-clC ชุดดินคลองเต้ง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 784 ไร่ หรือร้อยละ 0.77 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Klt-clD ชุดดินคลองเต้ง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,203 ไร่ หรือร้อยละ 1.17 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Klt-clE ชุดดินคลองเต้ง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 20-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 95 ไร่ หรือร้อยละ 0.09 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-clB ชุดดินนาทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,341 ไร่ หรือร้อยละ 1.31 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-clC ชุดดินนาทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,306 ไร่ หรือร้อยละ 5.18 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-clD ชุดดินนาทอน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 885 ไร่ หรือร้อยละ 0.86 ของเนื้อที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน Ntn-vc-clC ดินนาทอนที่เป็นดินลึกลงมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 665 ไร่ หรือร้อยละ 0.65 ของเนื้อที่ตำบล

9) หน่วยแผนที่ดิน Pac-clA ชุดดินปากจั่น มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,771 ไร่ หรือร้อยละ 1.73 ของเนื้อที่ตำบล

10) หน่วยแผนที่ดิน Pac-clB ชุดดินปากจั่น มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,683 ไร่ หรือร้อยละ 2.62 ของเนื้อที่ตำบล

11) หน่วยแผนที่ดิน Ro-silA ชุดดินรือเสาะ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 953 ไร่ หรือร้อยละ 0.93 ของเนื้อที่ตำบล

12) หน่วยแผนที่ดิน Ry-sA ชุดดินระยอง มีเนื้อดินบนเป็นดินทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 167 ไร่ หรือร้อยละ 0.17 ของเนื้อที่ตำบล

13) หน่วยแผนที่ดิน Tkn-sIA ชุดดินตาขุน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 909 ไร่ หรือร้อยละ 0.89 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 3 หน่วยแผนที่ ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ I เกาะ มีเนื้อที่ 991 ไร่ หรือร้อยละ 0.97 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 62,440 ไร่ หรือร้อยละ 60.99 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 3942 ไร่ หรือร้อยละ 3.85 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินเค็ม มีเนื้อที่ 16,905 ไร่ หรือร้อยละ 16.51 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินตะกั่วทุ่ง (Tkt) ปัญหาดินตื้น มีเนื้อที่ 3,421 ไร่ หรือร้อยละ 3.34 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินคลองเต้ง (Klt) และปัญหาดินทรายจัด มีเนื้อที่ 167 ไร่ หรือร้อยละ 0.17 ของเนื้อที่ตำบล คือ ชุดดินระยอง (Ry)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความ อิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซต์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Klt-clB	2-5	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.0	4.5-5.5	<2	-	39	0.04
Klt-clB*	2-5	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	4.5-5.0	4.5-5.5	<2	-	1,300	1.27
Klt-clC	5-12	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.0	4.5-5.5	<2	-	150	0.15
Klt-clC*	5-12	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	4.5-5.0	4.5-5.5	<2	-	634	0.62
Klt-clD	12-20	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.0	4.5-5.5	<2	-	1,119	1.09
Klt-clD*	12-20	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	4.5-5.0	4.5-5.5	<2	-	84	0.08
Klt-clE	20-35	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-5.0	4.5-5.5	<2	-	57	0.05
Klt-clE*	20-35	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	4.5-5.0	4.5-5.5	<2	-	38	0.04
Ntn-clB	2-5	50-100	ดี	ต่ำ	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	296	0.29
Ntn-clB*	2-5	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	1,045	1.02
Ntn-clC	5-12	50-100	ดี	ต่ำ	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	3,050	2.98
Ntn-clC*	5-12	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	2,256	2.20
Ntn-clD	12-20	50-100	ดี	ต่ำ	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	679	0.66
Ntn-clD*	12-20	50-100	ดี	ปานกลาง	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	206	0.20
Ntn-vd-clC	5-12	>150	ดี	ต่ำ	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.5	<2	-	665	0.65
Pac-clA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	6.0-7.0	4.5-5.5	<2	-	1,149	1.12
Pac-clA*	0-2	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	6.0-7.0	4.5-5.5	<2	-	622	0.61

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Pac-clB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	6.0-7.0	4.5-5.5	<2	-	1,953	1.91
Pac-clB*	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	<35	6.0-7.0	4.5-5.5	<2	-	730	0.71
Ro-silA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-6.0	<2	-	953	0.93
Ry-sA	0-2	>150	ค่อนข้างมาก	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	5.0-6.0	<2	-	5	0.01
Ry-sA*	0-2	>150	ค่อนข้างมาก	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	5.0-6.0	<2	-	162	0.16
Tkn-slA	0-2	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	909	0.89
Tkt-sicA	0-2	>150	เลวมาก	สูง	>20	>75	6.0-8.0	7.5-8.0	>16	-	2,976	2.91
Tkt-sicA*	0-2	>150	เลวมาก	ปานกลาง	>20	>75	6.0-8.0	7.5-8.0	>16	-	13,929	13.60
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	62,440	60.99
I	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	991	0.97
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,942	3.85
รวมทั้งหมด											102,379	100.00

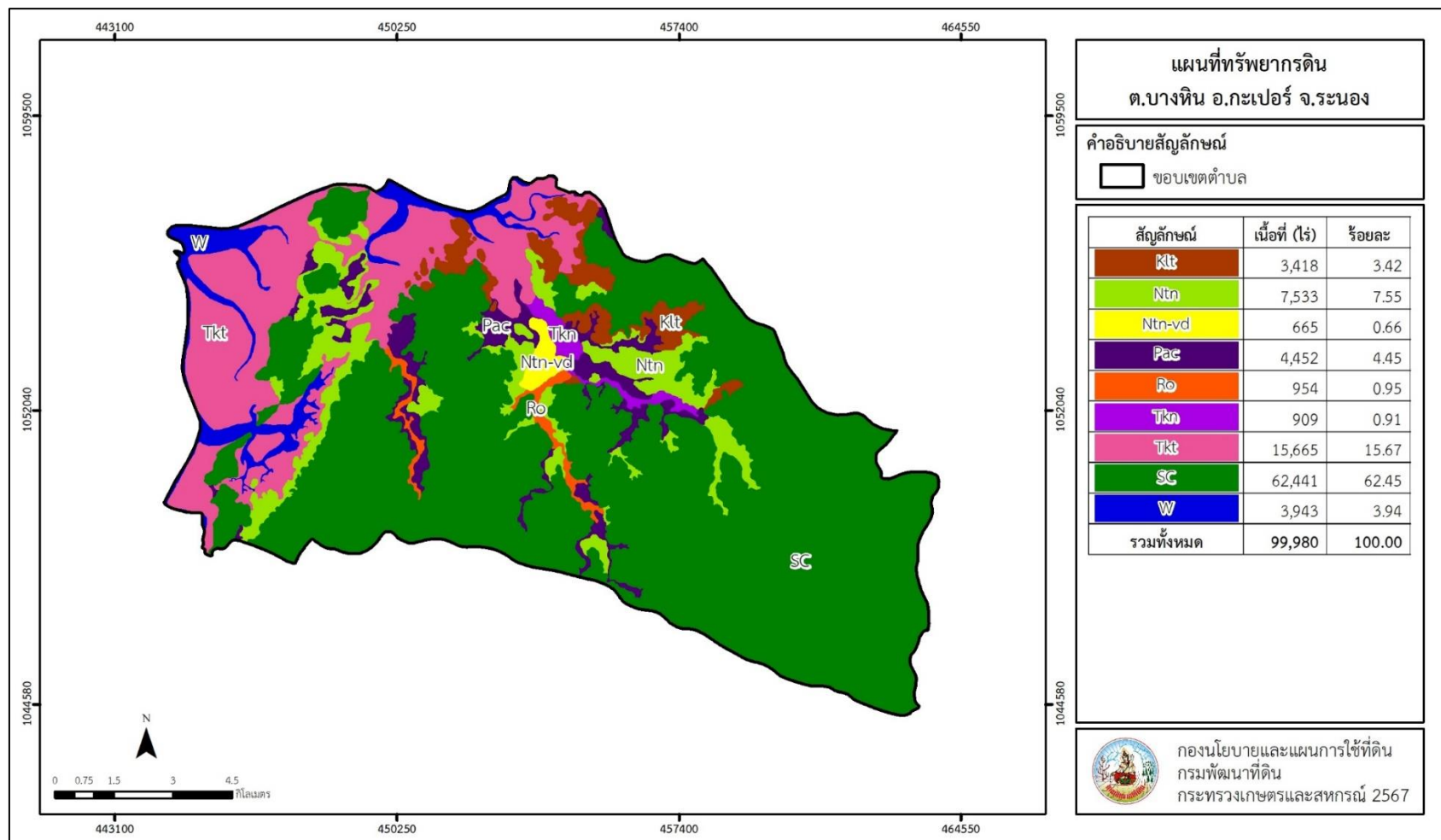
หมายเหตุ : 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

2. เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลบางหิน คือ

- 1) ดินกรด
- 2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 3) การชะล้างพังทลายของดิน พื้นที่ลาดชัน ดินสไลด์
- 4) ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- 5) ไม่มีพื้นที่กักเก็บน้ำ/ พื้นที่ไม่เพียงพอสำหรับการขุดบ่อจืด ขนาด 1,260 ลบ.ม.
- 6) น้ำหลากในฤดูฝน
- 7) พื้นที่การเกษตรส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน
- 8) โรคพืช และแมลงศัตรูพืชโดยเฉพาะในทุเรียนและยางพารา
- 9) ผลผลิตต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง
- 10) เกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจด้านการเกษตร
- 11) ขาดแหล่งเงินทุนหนี้สินภาคการเกษตร

4.1.2 ความต้องการของชุมชน และเกษตรกร ตำบลบางหิน มีความต้องการ 12 ประการ คือ

- 1) ความรู้และการส่งเสริมด้านการเกษตรจากภาครัฐ
- 2) ปัจจัยสารปรับปรุงดินกรด (โดโลไมท์)
- 3) ปัจจัยการผลิตปุ๋ยหมัก พด.1 น้ำหมักชีวภาพ พด.2 ปุ๋ยพืชสด (ปอเทือง) และ พด.14
- 4) บริการตรวจวิเคราะห์ดินและให้ความรู้การเก็บตัวอย่างดิน
- 5) หลุมแฝก เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- 6) บ่อจืดที่สามารถยืดหยุ่นและสามารถปรับให้เข้ากับสภาพพื้นที่ได้ และมีความลึกมากกว่า 3-5 เมตร (โดยมีขนาดน้อยกว่า 1,260 ลบ.ม.)
- 7) แก้ไขปัญหาด้านเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน
- 8) ปรับเปลี่ยนการปลูกพืชให้เหมาะสมกับพื้นที่
- 9) ฝ่ายชลอน้ำ (ป่าไม้) ฝายใบปูพื้นสระน้ำ (สำหรับกรณีกักเก็บน้ำ)

- 10) แผง/ระบบโซลาเซลล์ (สูบน้ำทางการเกษตร ใช้ในครัวเรือน) และระบบท่อส่งน้ำ
- 11) การผสมปุ๋ยใช้เอง (สูตร/วิธีการ/เทคนิค) การทำสารชีวภัณฑ์ใช้เอง เครื่องอัดเม็ดปุ๋ยอินทรีย์ และเครื่องผสมปุ๋ย

- 12) แหล่งเงินทุนเพื่อการเกษตร ดอกเบี้ยต่ำ

ผลจากการจัดทำการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 4 ประการ คือ

- 1.1) ดินเสื่อมโทรม ดินกรด
- 1.2) ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง และน้ำหลากในฤดูฝน
- 1.3) พื้นที่การเกษตรส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน
- 1.4) ความรู้ความเข้าใจด้านการเกษตร

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การจัดการดิน/การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) ปรับปรุงรูปแบบการขุดบ่อหรือการกักเก็บน้ำให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่
- 2.3) แก้ปัญหาการไม่มีกรรมสิทธิ์ที่ดิน
- 2.4) ศึกษาหาความรู้ด้านการเกษตร

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 4 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.3) ราษฎรเรียกร้องสิทธิ์ในที่ดิน
- 3.4) การปลูกพืชเชิงเดี่ยวที่เสี่ยงต่อการขาดทุน

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 5 ประการ คือ

- 4.1) ขาดการปรับปรุงดินอย่างต่อเนื่อง และใส่ปุ๋ยไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ
- 4.2) แหล่งน้ำที่มีอยู่ตื้นเขินจากตะกอน
- 4.3) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง
- 4.4) รายได้น้อย
- 4.5) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

- 5.1) คุ้มน้ำขอบเขา
- 5.2) บ่อตักตะกอน
- 5.3) ฝายชะลอน้ำ
- 5.4) คันดิน
- 5.5) ปลุกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
- 5.6) ปฏิรูปที่ดิน

พื้นที่ราบ

- 5.8) จัดรูปแบบแปลงนา
- 5.9) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยคอก ปุ๋ยอินทรีย์ และปุ๋ยพืชสด
- 5.10) บ่อน้ำในไร่นา
- 5.11) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ
- 5.12) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
- (2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

1) ยางพารา เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกยางพาราโดยมีสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง แนะนำพันธุ์ยางพาราที่ควรปลูกในอำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ดังนี้

พันธุ์ยางที่แนะนำ

กลุ่ม 1 สถาบันวิจัยยาง 251	สถาบันวิจัยยาง 226	BPM 24
กลุ่ม 2 PB 235	PB 260	RRIC 110

ยางพาราปลูกในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม และสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้เกือบตลอดทั้งปี ยกเว้นเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายนเนื่องจากเป็นช่วงยางพาราผลัดใบ ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการเลือกพันธุ์ยางพาราเพื่อปลูกในเขตนี้ คือโรคใบร่วงที่เกิดจากเชื้อไฟทอปทรา โรคเส้นดำ และโรคใบจุดนูน โดยส่วนใหญ่เกิดกับต้นยางพาราอายุน้อย เกษตรกรชาวสวนยางพารามีข้อจำกัดเรื่อง มีจำนวนวันกรีดยาง เนื่องจากฝนตกชุกต่อเนื่องประมาณ 6 เดือน

2) ปาล์มน้ำมัน นิยมปลูกในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม และสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ตลอดทั้งปี เกษตรกรส่วนใหญ่เก็บเกี่ยวผลผลิต 2 ครั้งต่อเดือน ควรเลือกพื้นที่ที่ดินมีชั้นหน้าดินลึก ความอุดมสมบูรณ์สูงถึงปานกลาง มีลักษณะดินร่วน ดินร่วนปนดินเหนียว ดินเหนียว เนื้อดินไม่ควรเป็นทรายจัด ไม่มีชั้นลูกรังหรือชั้นดินดานสูงกว่า 0.50 เมตร การระบายน้ำดีถึงปานกลาง

3) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ ทุเรียน มังคุด ลองกอง เงาะ ทั้งนี้มีแนวโน้มการปลูกทุเรียนเพิ่มมากขึ้นทุกปี เนื่องจากเป็นผลไม้ส่งออกขายได้ราคาดี

ชนิดพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
ยางพารา					△							
ปาล์มน้ำมัน					▽					△		
ไม้ผล					△			▽				

สัญลักษณ์

←→ ช่วงฤดูปลูก

△ ปลูกสูงสุด

←→ ช่วงฤดูเก็บเกี่ยว

▽ เก็บเกี่ยวสูงสุด

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และคำรน, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจน ต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา ทุเรียน มังคุด กาแฟ มะพร้าว เงาะ

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลบางหิน อำเภอเกาะเปอร์ จังหวัดระนอง

หน่วยที่ดิน	ปาล์มน้ำมัน	ยางพารา	ทุเรียน	มังคุด	กาแฟ	มะพร้าว	เงาะ
Klt-clB	N	S3r	N	N	N	N	N
Klt-clB*	N	S3r	N	N	N	N	N
Klt-clC	N	S3r	N	N	N	N	N
Klt-clC*	N	S3r	N	N	N	N	N
Klt-clD	N	S3r	N	N	N	N	N
Klt-clD*	N	S3r	N	N	N	N	N
Klt-clE	N	S3ewr	N	N	N	N	N
Klt-clE*	N	S3ewr	N	N	N	N	N
Ntn-clB	S3r	S2rsn	S3r	S3r	S3r	S3r	S3r
Ntn-clB*	S3r	S2rn	S3r	S3r	S3r	S3r	S3r
Ntn-clC	S3r	S2rsn	S3r	S3r	S3r	S3r	S3r
Ntn-clC*	S3r	S2rn	S3r	S3r	S3r	S3r	S3r
Ntn-clD	S3r	S2ewrsn	S3r	S3r	S3r	S3er	S3r
Ntn-clD*	S3r	S2ewrn	S3r	S3r	S3r	S3er	S3r
Ntn-vd-clC	S2sn	S2sn	S2sn	S2sn	S2sn	S2esn	S2sn
Pac-clA	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Pac-clA*	S2n	S2n	S2ns	S2ns	S2ns	S2n	S2ns
Pac-clB	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Pac-clB*	S2n	S2n	S2ns	S2ns	S2ns	S2n	S2ns
Ro-silA	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Ry-sA	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Ry-sA*	S3o	S2n	S2ns	S2ns	S2ns	S2n	S2ns
Tkn-sIA	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Tkt-sicIA	N	N	N	N	N	N	N
Tkt-sicIA*	N	N	N	N	N	N	N

หมายเหตุ: * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

r = สภาพการหยั่งลึกของราก

x = การมีเกลือมากเกินไป

o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช

s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร

z = สารพิษ

m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช

n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายในปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศที่เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาที่ดินระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จากการวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อมูลหมายถึงเกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของ

ชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้างเขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ และเขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1 A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ มีเนื้อที่ 77,766 ไร่ หรือร้อยละ 77.78 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 68,795 ไร่ หรือร้อยละ 68.81 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 205 ไร่ หรือร้อยละ 0.20 ของเนื้อที่ตำบล แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรมซึ่งหากปล่อยไว้ตาธรรมชาติไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดังเดิม

3) เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 8,767 ไร่ หรือร้อยละ 8.77 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก แผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ และเขตประมง มีเนื้อที่ 13,828 ไร่ หรือร้อยละ 13.83 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 1 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลักซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 5,310 ไร่ หรือร้อยละ 5.31 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะ ลองกอง

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่าง ๆ การทำการเกษตรในเขตนี้ อาศัยน้ำฝนเป็นหลักมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลายอย่าง เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 38 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 140 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล ได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะ และลองกอง

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 7,283 ไร่ หรือร้อยละ 7.28 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และกาแพ

3) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 1,057 ไร่ หรือร้อยละ 1.06 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมง ได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 852 ไร่ หรือร้อยละ 0.82 ของเนื้อที่ตำบลประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 819 ไร่ หรือร้อยละ 0.82 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 30 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

3) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 3 ไร่ หรือร้อยละ 0.00 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินนอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน ท่องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท ระบบขนส่งมวลชน โบราณสถาน เป็นต้น

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 4,532 ไร่ หรือร้อยละ 4.53 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 4,507 ไร่ หรือร้อยละ 4.51 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 25 ไร่ หรือร้อยละ 0.15 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 150 ไร่ หรือร้อยละ 0.15 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 2,851 ไร่ หรือร้อยละ 2.85 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

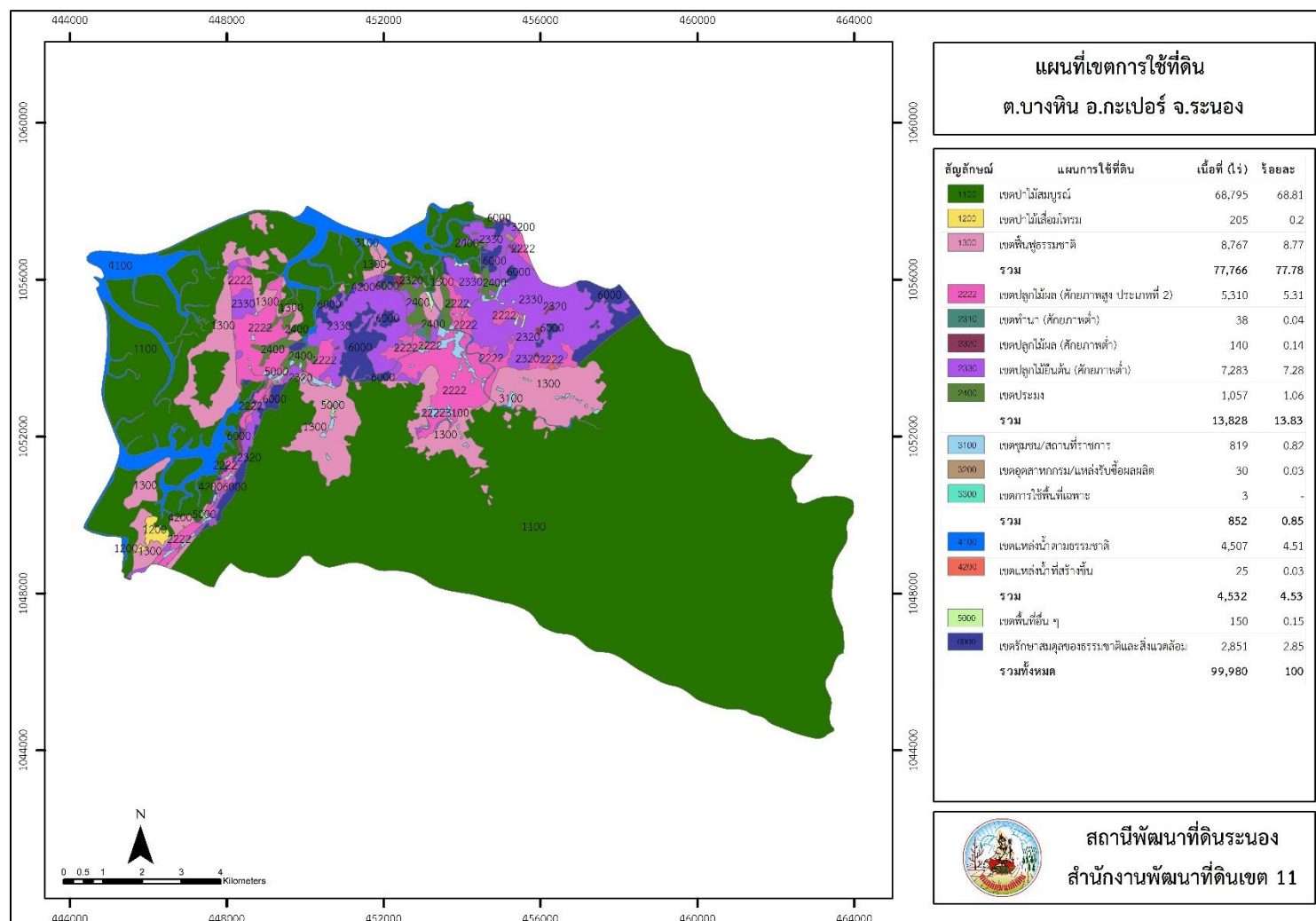
ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตป่าไม้	77,766	77.78
1.1 เขตป่าไม้สมบูรณ์	68,795	68.81
1.2 เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	205	0.20
1.3 เขตฟื้นฟูธรรมชาติ	8,767	8.77
2. เขตเกษตรกรรม	13,828	13.83
2.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)		
1) เขตปลูกผลไม้	5,310	5.31
2.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ		
1) เขตทำนา	38	0.04
2) เขตปลูกผลไม้	140	0.14
3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	7,283	7.28
2.3 เขตประมง	1,057	1.06
3. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	852	0.85
3.1 เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	819	0.82
3.2 เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	30	0.03
3.3 เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	3	0.00
4. เขตแหล่งน้ำ	4,532	4.53
4.1 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	4,507	4.51
4.2 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	25	0.15
5. เขตพื้นที่อื่น ๆ	150	0.15
6. เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2,851	2.85
รวม	99,980	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567 ถึง 2570

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลบางหินไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลบางหิน เพื่อมีมติให้ความร่วมมือกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินระนอง เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินระนอง นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/ดินตื้น มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การจัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์
- (5) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- (6) โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่
- (7) โครงการพัฒนาระบบ e-Service ข้อมูลคุณภาพดินระดับประเทศ
- (8) การบริหารจัดการดินเชิงรุกแก่เกษตรกรรายแปลงผ่านบัตรดินดี

- (9) ฝึกอบรมหมอดินอาสา
 - (10) การพัฒนาต่อยอดกลุ่มส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีเข้าสู่การปฏิบัติทางเกษตรที่ดี
 - (11) เกษตรอินทรีย์ในโรงเรียน
- 2) การชะล้างพังทลายของดิน มีแผนงาน/โครงการฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ดังนี้
- (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 3) พื้นที่แล้งซ้ำซาก มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้
- (1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

- 1) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)
- 2) อบรมถ่ายทอดองค์ความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)
- 3) อบรมถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการป้องกันโรค-แมลงศัตรูไม้ผล (กรมส่งเสริมการเกษตร)
- 4) อบรมการใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดแมลง-ศัตรูพืช (กรมส่งเสริมการเกษตร)
- 5) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)
- 6) ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้สารเทคโนโลยีในการปลูกปาล์มน้ำมันและยางพารา (กรมส่งเสริมการเกษตร/กรมวิชาการเกษตร)
- 7) โครงการสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร (Smart Farmer) (การยางแห่งประเทศไทย/กรมส่งเสริมการเกษตร)
- 8) ส่งเสริมองค์ความรู้และพัฒนาเป็นอาสาสมัครด้านการเกษตร และพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สนง.เกษตรจังหวัด)
- 9) ส่งเสริมสนับสนุนการทำเกษตรพอเพียงตามแนวทางพระราชดำริ (อบต.บางหิน)
- 10) ส่งเสริมองค์ความรู้และพัฒนา/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สนง.ปศุสัตว์จังหวัด)

7.3.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง พื้นที่แหล่งน้ำ และเขตพื้นที่อื่น ๆ

- 1) ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)
- 2) ถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (สำนักงานประมงจังหวัด)
- 3) โครงการขุดลอกฝาย/อ่างเก็บน้ำ/คูคลอง (องค์การบริหารส่วนตำบลบางหิน)

- 4) โครงการขุดบ่อบาดาล (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด)
- 5) โครงการปรับปรุงงานชลประทาน (บำรุงรักษา ซ่อมแซม ปรับปรุง) (กรมชลประทาน)
- 6) โครงการสนับสนุนการบริหารจัดการน้ำและงานชลประทาน (กรมชลประทาน)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำ ปรับรูปที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับพื้นที่

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลบางหิน กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลบางหินในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรมขาดความอุดมสมบูรณ์ (2) ปัญหาขาดน้ำในช่วงฤดูแล้ง และน้ำหลากในช่วงฤดูฝน และมีปัญหารองลงมา คือ ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์ในที่ดิน ปัญหาดังกล่าวนี้นำส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (2) ปัญหาดินกรดและปัญหาดินตื้น (3) การชะล้างพังทลายของดิน โดยพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นพื้นที่สูงชัน สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ และเป็นภูเขา สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ลาดชัน ผนวกกับปริมาณน้ำฝนที่มีจำนวนมาก ผลกระทบที่ตามมา คือ เกิดการสูญเสียหน้าดิน หน้าดินที่ถูกชะล้างลงสู่เบื้องล่างจึงไปทับถมลำน้ำตามธรรมชาติ ฝาย และอ่างเก็บน้ำจนตื้นเขินไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ตามที่ควรจะเป็นการขาดแคลนน้ำ ทั้งน้ำเพื่ออุปโภค-บริโภคและน้ำเพื่อการเกษตร

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1) เขตทำนา เนื้อที่ 38 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	500
	1.1 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	500
2) เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 7,283 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	50,350
	1.1 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	100
	1.2 จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	3,750
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	750
	1.4 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	15,000
	1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	250
	1.6 โครงการพัฒนาระบบ e-Service ข้อมูลคุณภาพดินระดับประเทศ	400
	1.7 การบริหารจัดการดินเชิงรุกแก่เกษตรกรรายแปลงผ่านบัตรดินดี	200
	1.8 ฝึกอบรมหมอดินอาสา	1,500
	1.9 การพัฒนาต่อยอดกลุ่มส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ฯ	5,000
	1.10 โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่	3,400
	1.11 เกษตรอินทรีย์ในโรงเรียน	20,000

แผนการใช้ที่ดินตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
3) เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 5,450 ไร่	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	7,600
	2.1 อนุรักษ์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก	7,600
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	14,150
	1.1 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	150
	1.2 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	10,500
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	200
	1.4 โครงการพัฒนาระบบ e-Service ข้อมูลคุณภาพดินระดับประเทศ	200
	1.5 การบริหารจัดการดินเชิงรุกแก่เกษตรกรรายแปลงผ่านบัตรดินดี	100
	1.6 ฝึกอบรมหมอดินอาสา	1,000
	1.7 การพัฒนาต่อยอดกลุ่มส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ฯ	2,000
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	7,000
	2.1 อนุรักษ์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก	7,000
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	64,500
	2. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	14,600
รวมแผนงาน/โครงการ		79,100

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตเกษตรกรรม เนื้อที่ 8,181 ไร่	1) ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรปลอดภัยและได้มาตรฐาน (GAP) (กรมส่งเสริมการเกษตร/กรมวิชาการเกษตร)
1) เขตทำนา 38 ไร่	2) อบรบถ่ายทอดองค์ความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)
2) เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 5,450 ไร่	3) อบรบถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการป้องกันโรค-แมลงศัตรูไม้ผล (กรมส่งเสริมการเกษตร)
3) เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 7,283 ไร่	4) อบรมการใช้สารชีวภัณฑ์ป้องกันกำจัดแมลง-ศัตรูพืช (กรมส่งเสริมการเกษตร)
4) เขตประมง เนื้อที่ 1,057 ไร่	5) ส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกรแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)
	6) ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้สารเทคโนโลยีในการปลูกปาล์มน้ำมันและยางพารา
	7) ส่งเสริมและสนับสนุนพลังงานแสงอาทิตย์เพื่อการเกษตร (สำนักงานพลังงานจังหวัดระนอง)
	8) โครงการสร้างความเข้มแข็งให้กับเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร (Smart Farmer) (การยางแห่งประเทศไทย)
	9) ส่งเสริมองค์ความรู้และพัฒนาเป็นอาสาสมัครด้านการเกษตร และพัฒนาเครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร
	10) ส่งเสริมสนับสนุนการทำเกษตรพอเพียงตามแนวทางพระราชดำริ (องค์การบริหารส่วนตำบลบางหิน)
	11) ส่งเสริมองค์ความรู้และพัฒนา/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)
2. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เนื้อที่ 852 ไร่	1) ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)
3. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 4,532 ไร่	2) ถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (สำนักงานประมงจังหวัดระนอง)
1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เนื้อที่ 4,507 ไร่	3) โครงการขุดลอกฝาย/อ่างเก็บน้ำ/คูคลอง (องค์การบริหารส่วนตำบลบางหิน)
2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นใหม่ เนื้อที่ 25 ไร่	4) โครงการขุดบ่อบาดาล (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดระนอง)
4. เขตพื้นที่อื่น ๆ เนื้อที่ 150 ไร่	5) โครงการปรับปรุงงานชลประทาน (บำรุงรักษา ซ่อมแซม ปรับปรุง) (กรมชลประทาน)
	6) โครงการสนับสนุนการบริหารจัดการน้ำและงานชลประทาน (กรมชลประทาน)

แผนการใช้ที่ดินตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณตำบลบางหิน อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง แผน 4 ปี (พ.ศ. 2567-2570)

เขตการใช้ ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570		2567	2568	2569	2570		
เกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน											185,500	
	1.1 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	50	50	50	50	200	250	250	250	250	1,000	พด.
	1.2 จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	กิโลกรัม	125	125	125	125	500	3,750	3,750	3,750	3,750	15,000	พด.
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	25	25	25	25	100	750	750	750	750	3,000	พด.
	1.4 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	ตัน	15	15	10	10	50	25,500	25,500	17,000	17,000	85,000	พด.
	1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	30	30	20	20	100	450	450	300	300	1,500	พด.
	1.6 ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่	แปลง	1	-	-	-	1	3,400	-	-	-	3,400	พด.
	1.7 โครงการพัฒนาระบบ e-Service ฯ	ราย	20	20	20	20	80	600	600	600	600	2,400	พด.
	1.8 การบริหารจัดการดินเชิงรุกแก่เกษตรกรรายแปลงผ่านบัตรดินดี	ราย	10	10	10	10	40	300	300	300	300	1,200	พด.
	1.9 ฝึกอบรมหมอดินอาสา	ราย	5	5	5	5	12	2,500	2,500	2,500	2,500	10,000	พด.
	1.10 โครงการพัฒนาเกษตรกรกลุ่มเดิมที่เข้มแข็งฯ (ครัวไทยสู่ครัวโลก)	กลุ่ม	2	2	2	2	8	7,000	7,000	7,000	7,000	28,000	พด.
	1.11 เกษตรอินทรีย์ในโรงเรียน	โรงเรียน	2	1	1	1	5	20,000	5,000	5,000	5,000	35,000	พด.
	2. การบริหารจัดการน้ำ											103,000	
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	-	1	2	2	5	0	20,600	41,200	41,200	103,000	พด.
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน											58,400	
	3.1 อนุรักษ์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก	กล้า	20,000	20,000	20,000	20,000	80,000	14,600	14,600	14,600	14,600	58,400	พด.
	รวมเป้าหมายดำเนินงานและงบประมาณ							79,100	81,300	93,250	93,250	346,900	

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>. 1 มีนาคม 2566.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา: <https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. 1 มีนาคม 2567.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และคำรณ ไทรฟัก. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน (Qualitative Land Evaluations) สำหรับพืชเศรษฐกิจ. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

สภานีพัฒนาที่ดือนระบอง

90 หมู่ 3 ตำบลราชกรุด อำเภอเมืองระบอง
 จังหวัดระบอง 85000
 อีเมล : rng01@lidd.go.th
 โทร : 0-7798-9825

